



LA REVISTA DE FESTA MAJOR ROSES 2019

LA REVISTA

FESTA MAJOR

DE ROSES

ÍNDEX

Presentació / 06

*Torres d'Europa: la presència
de Bonet Castellana a Roses / 08*

Fotografies antigues: Santa Margarida / 20

*Santa Margarida de Roses. Un cenobi femení
enmig de la plana de l'Empordà / 36*

Poemes / 48

Programació de Festa Major / 54

Concerts de Barraques de Festa Major / 56

Una festa Major per tots

Montse Mindan

Alcaldessa de Roses

La Festa Major és una de les oportunitats que tenim els rosincs i les rosinques, al llarg de l'any, per celebrar quelcom plegats, tots units, ja sigui en l'organització i els preparatius d'activitats molt diverses, com en la gresca i l'alegria del moment de la celebració. A Roses comptem, al llarg de l'any, amb una programació important d'activitats culturals, lúdiques, esportives i socials. Però és la Festa Major, juntament amb el Carnaval, la que concentra una major participació i aplega més rosincs i rosinques d'edats diferents, la que és més de tots, la que ens defineix com a poble.

Som, doncs, molt afortunats, ja que disposem de dues grans festes per compartir alegria, diversió i germanor. I això no seria possible sense el tarannà d'un poble que, any rere any, demostra la seva capacitat i implicació per fer de tota festa un èxit

rotund. A títol individual o des d'associacions o entitats, rosincs i rosinques sumem esforços, cada any, durant la Festa Major perquè tot surti a la perfecció.

I no deixem passar l'oportunitat que aquestes celebracions ens ofereixen per relligar la comunitat local, per posar en contacte generacions, per transmetre cultura i vincles socials. La Festa Major esdevé, cada any, una festa cívica que ens permet descobrir-nos periòdicament, que genera xarxa de relacions ciutadanes, trobaments i retrobaments de veïns amb veïns i de generacions amb generacions. És un dels elements més valuosos de què disposem per a la socialització de petits, joves i grans i, sobretot, d'aquelles persones que, provinents d'altres indrets, volen anar-se incorporant a la dinàmica de la vida local.

Per això vull aprofitar aquestes línies per fer-vos arribar, a tots i cadascun de vosaltres, el meu agraïment per projectar, en cada nova edició, allò que som: un poble dinàmic, implicat, alegre, divers, cívic i integrador. Estic segura que, enguany, tornarem a gaudir d'una gran festa fomentada en aquest esperit col·lectiu i en el respecte, gràcies a l'esforç compartit de tots, des de les entitats i associacions, als diferents serveis municipals implicats (brigades, Departament de Festes, serveis de seguretat ciutadana, serveis de neteja...) i, per suposat, gràcies a la gran participació i civisme dels veïns i veïnes de Roses.

Us convido, doncs, a sortir al carrer i a gaudir de totes les activitats. Molt bona Festa Major a tothom!

Ja tenim aquí la nostra Festa Major!

Èric Ibáñez i Martín

Regidor de Cultura i Festes

Aquest és el primer cop que em puc comunicar amb tots vosaltres a través d'aquest mitjà, *La Revista de la Festa Major*, que molts rosincs i rosinques espereu, guardeu i col·leccioneu (jo també m'hi compto). I és un orgull poder donar el tret de sortida a la nostra festa i a tots els actes que, des de l'Àrea de Cultura i Festes, us hem preparat aquest any perquè en gaudiu.

Les festes majors són elements essencials de les vides dels municipis perquè permeten moments de distensió i alegria als seus habitants. I, a Roses, aquest fet és encara més notable i evident. Celebrem la nostra festa en plena temporada estival, quan el volum de treball és altíssim. I poder aprofitar els actes i fruit-ne, amb la companyia de la família o dels amics, és una magnífica manera de «desconnectar» de la feina diària.

Vull aprofitar l'avinentsa, ja que tinc la sort de disposar d'aquest important espai, per expressar la meva gratitud. Escric aquestes línies quan fa poques setmanes que ocupo el càrrec de regidor de Cultura i Festes. Però, ja en aquest breu espai de temps, he pogut copsar la dinàmica de treball que té tota la gent que forma part d'aquesta àrea, i que m'ha facilitat els inicis de la meva tasca, i la dinàmica de la resta del personal de l'Ajuntament (em sap greu no poder citar tothom, però no tindria prou espai per fer-ho). Tots junts fan possible que puguem gaudir de la Festa Major. Des de fora, la seva feina a vegades és poc visible i, sovint, poc valorada. I, per aquest motiu, vull fer arribar el meu agraïment més sentit a tota la gent que, d'una forma o altra, aporta el seu granet de sorra a fi que la nostra Festa Major sigui un èxit.

Tampoc voldria deixar d'agrair a totes les persones i associacions que, de forma desinteressada, participen en l'organització dels diferents actes i esdeveniments de la Festa Major. Sense la seva ajuda i col·laboració la nostra festa no lluiria com llueix.

Una festa, però, perquè sigui un èxit i perquè brilli, no només ha d'estar ben organitzada, sinó que ha de ser viscuda i la gent ha de participar en els actes que se celebren. I així ho fem tots els rosincs i les rosinques cada any, i estic segur que aquest també ho farem. Per aquest motiu, hem organitzat actes molt diversos amb la finalitat que s'ho passin bé tothom, des dels més petits fins als més grans, tant si els agrada la música i els concerts, com si frueixen amb els actes més tradicionals o els agraden els esports i les activitats esportives. Tothom trobarà una alternativa per viure la festa.

Només em queda desitjar-vos a tots una magnífica Festa Major. Gaudiu dels actes amb RAUXA i, sobretot, amb molt de SENY!

Visca Roses i la seva Festa Major!

Presentació: ***Cinquantenari de la urbanització del Salatar i Santa Margarida (1959-2019)***

Aquest any la Revista de la Festa Major de Roses està dedicada a les urbanitzacions del Salatar i de Santa Margarida, que han esdevingut dos nuclis urbans emblemàtics del municipi i símbol del creixement i transformació que comportà l'arribada del turisme de masses de mitjan segle XX.

Justament, aquest any 2019 fa 50 anys del primer projecte d'urbanització redactat per l'arquitecte figuerenc Alexandre Bonaterra Matas, l'any 1959, a la zona del Salatar. A partir d'aquesta efemèride us

proposem un recorregut per Santa Margarida i la seva transformació d'espai natural a zona hotelera i residencial de referència a la Costa Brava.

En aquest monogràfic podeu trobar dos articles inèdits i de gran interès. El primer, realitzat per Carles Victòria, arquitecte municipal, i Josep Maria Barris, arxiver municipal, fa referència al reconegut arquitecte Antoni Bonet Castellana i el seu projecte anomenat Torres d'Europa, a Santa Margarida. El segon, es tracta un treball d'investigació realitzat per la doctora i historiadora Irene Bru-

gués Massot, del Servei d'Arxius de la Federació Catalana de Monges Benedictines, sobre el cenobi femení de Santa Margarida.

Aquests dos articles s'acompanyen d'una sèrie de fotografies sobre Santa Margarida i el Salatar i un poema escrit l'any 1968, que serveix per il·lustrar les vivències i els records d'aquelles persones que venien i continuen venint a estiuajar a Roses.

Torres d'Europa: la presència de Bonet Castellana a Roses

Josep M. Barris Ruset *Arxiver municipal de Roses*

Carles Victòria Planas *Arquitecte municipal de Roses*

Fora dels cercles erudits de l'arquitectura, és probable que moltes persones no coneguin qui fou Antoni Bonet Castellana (Barcelona, 1913–1989). Caldria definir-lo –si és que classificar les persones fos imprescindible per conèixer-les– com a arquitecte i urbanista, encara que també és recordat per la seva faceta de dissenyador reconegut, en la mesura que fou el cocreador de la famosa cadira BKF. Per tant, no és alarmant desconèixer quina ha estat la seva empremta a Roses. Òbviament, a partir d'aquest context inicial, l'objectiu fonamental d'aquest article és documentar la intervenció que Bonet Castellana, un dels arquitectes més importants i influents de mitjan segle passat, va deixar a Santa Margarida.

En el camp de l'arquitectura, dominava a l'Estat espanyol, durant els anys 1920 i 1930, un cert eclecticisme que, sovint, no satisfia les necessitats de la societat del moment, ben al contrari del que succeïa a Europa, on el Moviment Modern va arrelar amb força seguint les directrius estètiques de l'escola de la Bauhaus, fundada l'any 1919 per Walter Gropius. La seva recepció estètica no es feu esperar gaire temps. Recordem, per exemple, que l'any 1929 amb l'Exposició Internacional es va construir el pavelló d'Alemanya, també conegut com a Pavelló Barcelona, de Mies Van der Rohe.

Essent Bonet Castellana encara estudiant,¹ es va incorporar al grup GATCPAC (Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans per al Progrés de l'Arquitectura Contemporània)², sota la protecció d'en Josep Lluís Sert i en Josep Torres Clavé, un moviment avantguardista constituït l'any 1930, que va assumir les noves tendències que ja s'aplicaven a l'estranger. L'adveniment de la Segona República va afavorir la implantació dels nous corrents ideològics i intel·lectuals. És aleshores quan un grup de joves arquitectes es comença a preocupar seriosament per l'encaix de l'arquitectura amb la problemàtica social i, consegüentment, temes com el benestar de les classes obreres, la perspectiva higienista aplicada a l'habitatge popular –molt present, per exemple, en l'ideari anarquista des de feia dècades– o la democratització de l'arquitectura prenen el seu espai en la reflexió d'aquests professionals. És un grup preocupat per oferir propostes de millora social i urbana en un context polític on els avenços socials permeten, per exemple, generar temps lliure per a la classe obrera, cosa que condueix indefectiblement a convertir l'arquitectura en un art amb capacitat per canviar les formes de vida.

L'any 1936, amb l'esclat de la Guerra Civil, Bonet Castellana es va exiliar a París, on va col·laborar amb l'estudi de Le Corbusier i amb l'arquitecte

Josep Lluís Sert en el pavelló de la República Espanyola, on es va exposar el Gernica de Picasso. Posteriorment, es va traslladar a Argentina i l'Uruguai, on va fundar el grup Austral. L'element constructiu més emblemàtic que exportà a l'altre costat de l'Atlàntic fou la volta catalana, utilitzada posteriorment pels dos arquitectes esmentats anteriorment. A l'Uruguai, va treballar intensament i va dissenyar nombrosos edificis, sobretot a la costa de Punta Ballena. El primer habitatge unifamiliar que va construir va ser el dels poetes espanyols exiliats Rafael Alberti i Teresa León, amb els quals l'uní una profunda amistat des d'aleshores.

L'any 1963 va tornar a Barcelona, on va connectar amb una nova elit cultural –i també econòmica– propensa al racionalisme i fascinada per la modernitat. En aquesta època va construir nombrosos i importants edificis –com La Ricarda, el Canòdrom de la Meridiana de Barcelona o la Torre Urquinaona. Projectà gairebé de tot, des d'habitatges de luxe a blocs obrers i, sobretot, complexos turístics. Mentrestant, el model econòmic de l'edifici franquista fiava la seva supervivència a l'explotació massiva de les seves costes. S'imposa l'època en què l'oci ja no és privatiu d'una determinada classe social, sinó que esdevé un dret universal i pretesament democratitzador. Els conjunts turístics apareixen com una nova tipologia residencial basada en la

relació entre el paisatge, l'oci i l'arquitectura. El model vacacional de sol i platja, el descans remunerat i la popularització dels mitjans de transport conformaren una via de creixement econòmic basat

en un clima benigne i l'assequibilitat econòmica. Tot plegat, creà la marca Mediterrani, popular i democràtica, accessible per a les majories turístiques i allunyada de la imatge simbòlica i exclusiva dels



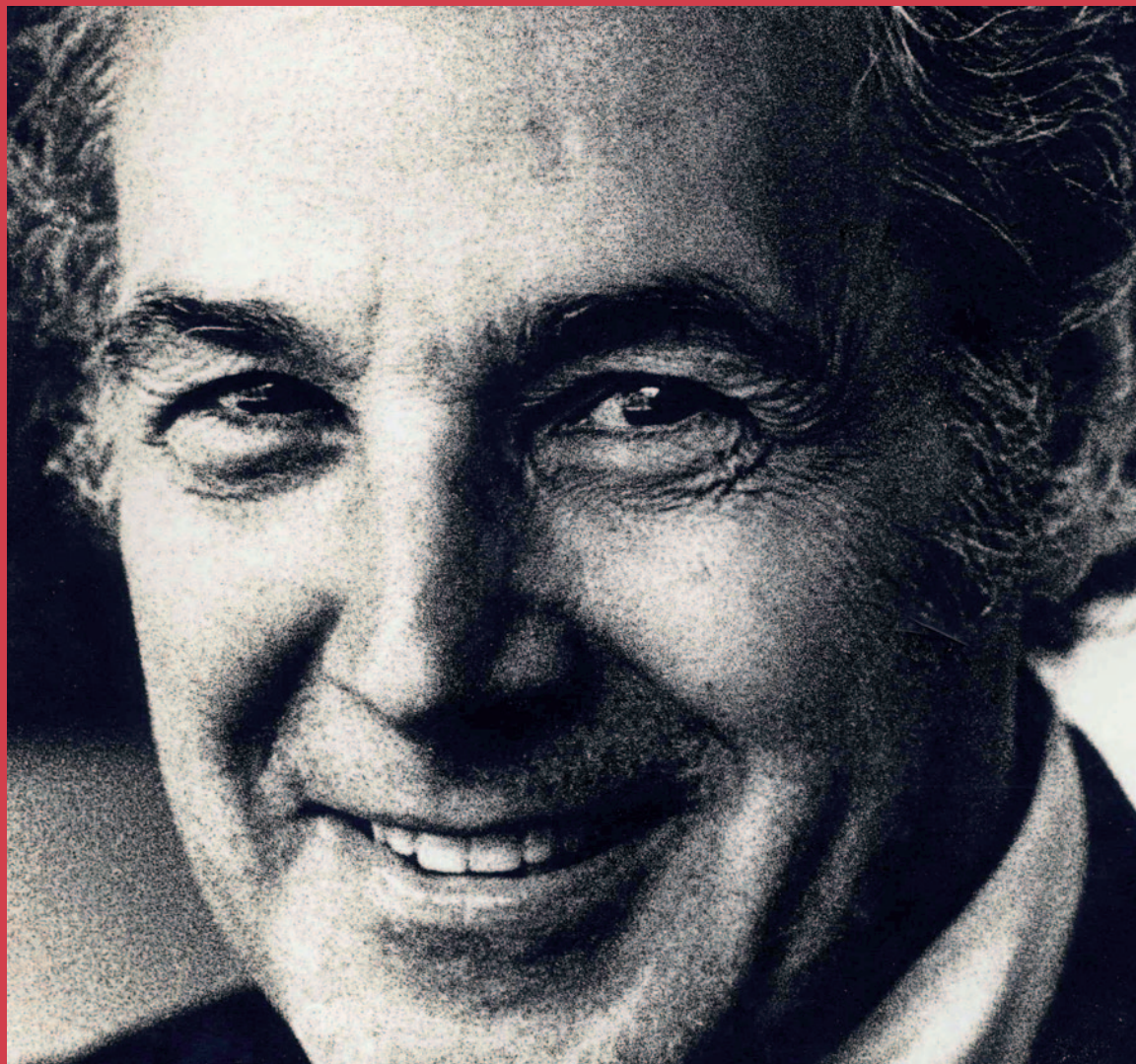
| Fotografies:

1| Retrat d'Antoni Bonet Castellana fet a París. 1938.

2| L'arquitecte Antoni Bonet Castellana entrevistat a Buenos Aires.

| Fotografia:

Retrat de maduresa d'Antoni Bonet Castellana.



anys trenta, i que serveix d'oportunitat per assajar noves solucions residencials col·lectives.

És en aquest context de transformació massiva del territori,³ singularment dels espais costaners, que la figura de Bonet Castellana es creua amb Roses. En l'ampliació del Pla Parcial de Santa Margarida de l'any 1969,⁴ el promotor Miquel Mateu Pla es reservà una extensa parcel·la de gairebé 3 ha (concretament, 29.148 m²) per fer-hi una urbanització singular que s'acabà anomenant Port Estrella. Possiblement, Miquel Mateu pretenia impulsar la urbanització de Santa Margarida amb una iniciativa arquitectònica singular, especial, clarament publicitària, per contrarestar la recent nascuda competència que suposava Empuriabrava. I encarregar el projecte a un arquitecte de prestigi entrava, evidentment, en els plans de l'empresari i polític franquista. Antoni Bonet Castellana, doncs, va presentar un estudi volumètric el 3 de febrer de 1973 amb el títol de Torres d'Europa.⁵ De fet, Bonet estava treballant en aquest projecte des del mes de setembre de 1972, data dels primers plànols. Inicialment, l'actuació, segons la memòria del projecte, preveia la construcció de quatre edificis de planta baixa, dotze plantes pis i àtic, i quatre edificis més de planta baixa, deu plantes pis i àtic, que s'assentaven sobre un parell d'edificis més, de planta baixa i dues plantes pis, que actuaven com

a sòcol de tota la composició, alhora que encerclaven un espai central destinat a esbarjo que s'orientava envers un port esportiu privat, situat en el vèrtex de la finca.

Evidentment, Bonet Castellana remarcava: "Los edificios están ubicados en el solar teniendo en cuenta las mejores vistas y el mayor soleamiento; condiciones imprescindibles para lograr un hábitat adecuado a las necesidades previstas. Los espacios están proporcionados y distribuidos de manera que permitan la ubicación de jardines, lugares de encuentro y descanso (zona central) totalmente separados de las zonas de circulación automotor y aparcamiento (sector periférico)". Plenament imbuït d'una de les preocupacions més generalitzades de l'època –innocul·lar la idea de comoditat associada als serveis auxiliars que havia d'oferir qualsevol promoció turística–⁶, l'arquitecte s'afanyava a precisar: "Se trata de realizar un conjunto de alojamientos turísticos que reúna características de autosuficiencia desde el punto de vista de esparcimiento, abastecimiento y recreación deportiva. A los moradores de los apartamentos se les facilitará todas las comodidades que requiere un hábitat de alto grado de confort, servicios de lavado, plancha, guardería infantil, restaurante, etc.". La proposta de Torres d'Europa, d'aquesta manera, esdevenia una declaració clara i explícita sobre la interessant

relació entre les necessitats arquitectòniques del turisme industrialitzat –amb unes torres que servien de novíssim far social– i l'urbanisme modern internacional, net i racional, que remet lleugerament a la Brasília dels anys 1960. La seva singularitat raïa no tant en la forma com en el significat de la proposta.

Tanmateix, pocs dies després de presentar la seva proposta, el dia 20 de febrer, l'empresa promotora reduïa en una planta les quatre torres més altes, tot intentant complir amb el que suggeria l'arquitecte municipal, Carles Abadías Susín, que informà el dia 9. Encara calgué fer una segona modificació, el dia 20 de juliol, per adaptar el projecte a la distància mínima a la via pública en funció de l'alçada dels edificis. D'aquesta manera, es tornava a presentar un nou estudi en el qual cap edifici sobrepassava la barrera de les deu plantes pis, amb una altura màxima de trenta-dos metres, uns paràmetres que respectaven les ordenances del sector que en aquell moment s'estaven modificant i que la Comissió Provincial d'Urbanisme aprovà definitivament en sessió de 24 de maig de 1974, fet pel qual l'avantprojecte de Torres d'Europa va ser aprovat també definitivament el dia 23 de juny de 1974.

Amb tot, el projecte no es va materialitzar mai. El seu desenvolupament va restar gairebé una dotzena

d'anys aturat. És probable que les conseqüències de la crisi econòmica de la segona meitat de la dècada de 1970 en fos una causa, juntament amb les modificacions de la normativa urbanística del sector.⁷ A més, l'any 1976 s'inicia, encara que no s'acaba concretant, un projecte de revisió del Pla General de 1961 per adequar-lo a la reforma de la Llei sobre el Règim del Sòl i Ordenació Urbana de 1975.⁸ L'aprovació del PGOU de Roses l'any 1985, que va incloure la finca a l'interior de la Unitat d'Actuació número 24, va modificar radicalment la idea inicial de Bonet Castellana. Al juliol de 1986 va presentar un nou estudi volumètric que és la base de l'ordenació actual.⁹ Esmentava que la propietat era del mateix Bonet i d'Anna Maria Martí Abelló, la seva esposa. Proposava una urbanització privada composta per una retícula d'illes que conformaven 93 habitatges de planta baixa i pis i un segon sector amb dos edificis de planta baixa i cinc plantes pis, que esdevenien només un tènue record de la proposta de 1973. El mes de maig de l'any següent presentava un nou estudi de detall que ajustava el projecte a la normativa urbanística.¹⁰ D'aquesta manera, es preveia la construcció d'un total de 73 cases i 96 apartaments en els dos blocs. La urbanització, que era totalment privada, és a dir, sense accés lliure, disposava de locals comercials, aparcaments públics i més de 3.200 m² d'espais verds. La maquinària administrativa –altrament anome-

nada burocràcia– aprovava definitivament el projecte en sessió plenària de 17 de febrer de 1988.

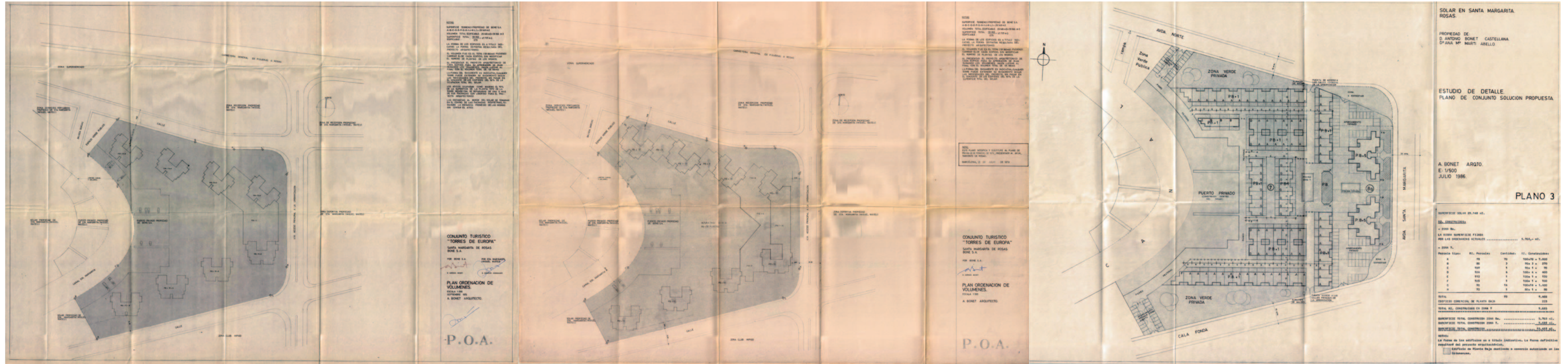
Hom pot observar, en l'ordenació del conjunt, una gran preocupació formal, a partir d'un eix central de simetria, per articular els diferents habitatges en filera, amb una doble crugia de tres metres on

es resol l'habitatge amb dues plantes i, a l'altra, amb una sola planta, el magatzem/garatge, la teulada del qual es converteix en un solàrium de l'habitatge. Tot això s'estructura en vials de vianants, pràcticament, que ordenen la mobilitat del solar en forma de trapezi, que es tanca a l'avinguda de Santa Margarida amb un sòcol continu de planta

baixa coronat amb dos edificis volumètricament molt interessants de planta baixa i cinc plantes pis. Les zones verdes i places d'aparcament s'ubiquen a l'exterior del perímetre de la parcel·la dominada pel port privat que envolta el conjunt d'habitatges.

Plànols:

- 1| Primera proposta maximalista de Bonet Castellana, amb una ordenació volumètrica en alçada que allibera l'espai lliure privat i el port esportiu a l'interior del recinte. AMR, 5.1.1.6. Estudi de detall de l'any 1972.
- 2| Joc d'alçades amb una reducció de volums relligats per un sòcol en planta baixa que generava un espai interior de lleure i relació. AMR, 5.1.1.6. Estudi de detall de l'any 1973.
- 3| Una de les darreres propostes de Bonet Castellana, en la qual destaca la retícula d'habitatges que respon a una modulació estricta i s'adapta perfectament als condicionants geomètrics de la parcel·la. AMR 5.1.1.6. Estudi de detall de l'any 1986.



En aquesta actuació a Santa Margarida, s'aprecien alguns dels trets distintius de l'arquitectura d'Antoni Bonet Castellana, com poden ser la utilització d'una retícula repetitiva que repercuteix en una economia de mitjans a l'hora de construir i que, malgrat el que es pogués pensar, genera una riquesa volumètrica mitjançant el joc de llums i ombres provocats pel desplaçament de volums i la diferència espacial entre la trama destinada als vianants i a la dels vehicles, així com la perfecte integració dels volums proposats en el paisatge.

El projecte d'urbanització que Bonet Castellana redactà entre els mesos de febrer i març de 1988, que precisava simplement aspectes tècnics de les obres d'urbanització que s'havien de fer, és la darrera aportació professional que realitza a Roses. Significativament, el projecte ara es rebatejava i, malgrat aquest final de trajecte, Jaume Casas, arquitecte municipal, iniciava el seu informe sobre l'esmentat projecte d'urbanització amb un reconeixement explícit al seu redactor: "L'anomenat projecte d'urbanització del Conjunt Residencial 'Mediterráneo' desenvolupa, sens dubte, l'ordenació urbanística més ben feta de Roses, com era d'esperar de la qualitat professional del seu autor". Finalment, el dia 6 de juny de 1988, Bonet Castellana venia la finca a l'empresa Lesfit SA, administrada per Jaume Vilardell Marin, de

Castelló d'Empúries.¹¹ Desapareixia definitivament la proposta de Torres d'Europa per donar pas a l'anomenat Port Estrella. Seguidament, se sol·licitaren les primeres llicències d'edificació a finals del mateix any. Segurament, fou la darrera obra que projectà Antoni Bonet Castellana, ja que pocs mesos més tard, l'any 1989, moriria. Tanmateix, gairebé fins al final, Bonet Castellana exercí la seva professió. Les seves regulars visites d'obra a Santa Margarida esdevenien una classe magistral. Encara hom recorda l'arquitecte, sol, davant el terreny, projectant una mirada més d'urbanista que d'arquitecte. Difícilment s'acostava a les obres, massa immediates i prosaiques; passejava allunyat, distant, intentant plasmar el seu ideari arquitectònic a la pell del territori. L'arquitecte, la seva idea i la mirada.

Amb aquesta darrera obra a Santa Margarida va desaparèixer un personatge que considerava l'arquitectura com una matèria ordenadora en la vida de les persones i que creia també que l'activitat de l'arquitecte s'estenia –s'havia d'estendre– des de la concepció d'un moble fins al planejament d'una ciutat, però sempre al servei de la societat.

Volem acabar amb la poesia que Rafael Alberti, l'amic, el poeta, dedicà l'any 1946 a l'arquitecte Antoni Bonet Castellana, que creiem interessant reproduir per les imatges tan properes que genera.

*A ti arquitecto de la luz tocado
del soplo de la mar grecolatina;
mano que eleva, frente que origina
la gracia en el azul limitado.*

*Por ti otra vez el cielo fue creado,
por ti el oscuro bosque se ilumina,
Canta tu arquitectura cristalina
sobre el espacio más deshabitado.*

*Te espera el sol, el aire anda impaciente
del campo a la ciudad, y el hombre siente
morirse de dolor en la mirada.*

*El arquitecto puede hacer la rosa
y con el sol la vida más dichosa,
en luz, en luz, en luz edificada.*



| Fotografia: Antoni Bonet i Anna Maria Martí Abelló, la seva esposa, a la Casa Oks, Buenos Aires.

| Notes

- 1| Per a resseguir alguns apunts biogràfics d'Antoni Bonet Castellana, hom pot consultar diferents webs, com ara <http://arquitecto-bonet.blogspot.com/p/historia.html>, https://ca.wikipedia.org/wiki/Antoni_Bonet_i_Castellana, <https://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20130813/54379385310/siglo-bonet-castellana-24-anos-invisibilidad.html>, o el llibre de Jordi Roig i Fernando Álvarez, *Antonio Bonet Castellana*, Barcelona, UPC i Santa&Cole, 1999, 280 p.
- 2| https://ca.wikipedia.org/wiki/GATCPAC#Principals_arquitectes_i_realitzacions
- 3| Cristina Massanés, Imma Parada, Jordi Puig, Miquel Sánchez (coords.), *Escola de radicals. Quaranta anys defensant el territori a l'Empordà*, Figueres, Brau Edicions, 2019, 283 p.
- 4| AMR, Obres i Urbanisme, sèrie 5.2.1., exp s/n, 1969, Segona ampliació del projecte d'urbanització de Santa Margarida, promogut pel senyor Miquel Mateu Pla i redactat per l'arquitecte Alexandre Bonaterra Matas.
- 5| AMR, Obres i Urbanisme, sèrie 5.6.1.2. Obres Majors, exp. 39/1973, La societat Bone SA, representada pel senyor Antoni Bonet, presenta un avantprojecte d'ordenació d'una illa de Santa Margarida i posterior construcció d'un complex turístic anomenat Torres d'Europa.
- 6| Josep Maria Barris Ruset i Pol Meseguer Bell, "Vinguin i comprin!" a *Els camins de la memòria*, Roses, Ajuntament de Roses, 2016, pàgs. 166-169.
- 7| Per exemple, hi ha una modificació del Pla Parcial de Santa Margarida, promogut per Joan Mir Gómez, Carmen Mateu Quintana i Joaquim Ripoll i redactat per l'arquitecte Antoni Llobet Llambrich. AMR, Obres i Urbanisme, sèrie 5.1.1.3. exp. 318/1982.
- 8| AMR, Obres i Urbanisme, sèrie 5.1.1.1. Plans Generals, s/n/1976.
- 9| AMR, Obres i Urbanisme, sèrie 5.1.1.6. Estudis de Detall, exp. 447bis/1986.
- 10| AMR, Obres i Urbanisme, sèrie 5.1.1.6. Estudis de Detall, exp. 5001/1987, Estudi de detall de la Unitat d'Actuació 24 del Pla General d'Ordenació Urbana de Roses, promogut per la societat Zingart SA i redactat per l'arquitecte Antoni Bonet Castellana.
- 11| Íbidem, Compravenda otorgada per Zingart SA a favor de Lesfit SA, signada davant el notari de Barcelona, Luís Marín Sicilia. Instrument número 1239/1988. 6 de juny de 1988.

| **Fotografies:** Flickr Victòria Bonet Martí. Àlbum *Antonio Bonet Castellana, arquitecto. Retratos*.



Fotos antigues de Roses

Fotografies de Santa Margarida

Fons d'imatges de l'Arxiu Municipal de Roses

| AMR. Col·lecció Benet Fonolleras. Aspecte original del sector de Santa Margarida. ca. 1920.



| Col·lecció Francisco Sanpera Móra. Pagesos trillant el blat a l'era de can Seguet, prop del Salatar. ca. 1930.



| AMR. Col·lecció Municipal d'imatges. Turistes a les platges del Salatar i Santa Margarida. ca. 1960.



| AMR. Col·lecció Anna Maria Puig. Obrers treballant en l'obertura dels carrers de la urbanització de Santa Margarida. ca. 1960.



| AMR. Col·lecció Anna Maria Puig. Entrada del Càmping el Salatà. ca. 1960.



| AMR. Col·lecció Família Berta Kuperus. Guagua de Santa Margarida. ca. 1970.



Col·lecció Narcís Sans. Visita del dictador Francisco Franco a les obres d'urbanització de Santa Margarida. 1970.



AMR. Col·lecció Municipal d'imatges. Vista aèria de l'avinguda de Santa Margarida als inicis de la urbanització. ca. 1970.



| AMR. Fons Risques i Associats. Vista aèria de l'edifici 600 i el seu entorn. ca. 1975.



| AMR. Col·lecció Municipal d'imatges. Turistes al jardí de l'Hostal Sant Jordi. ca. 1970.



| AMR. Col·lecció Municipal d'imatges. La platja del Salatar plena de turistes. ca. 1970.



| AMR. Col·lecció Municipal d'imatges. Turistes holandesos a l'embarcador privat de casa seva. ca. 1975.



CRDI. Col·lecció El Punt. Festa folklòrica a Santa Margarida. 1980.



AMR. Col·lecció Municipal d'imatges. Turistes a platja del Salata i Santa Margarida. ca. 1985.



***Santa Margarida
de Roses. Un cenobi
femení enmig de
la plana de l'Empordà***

Irene Brugués Massot

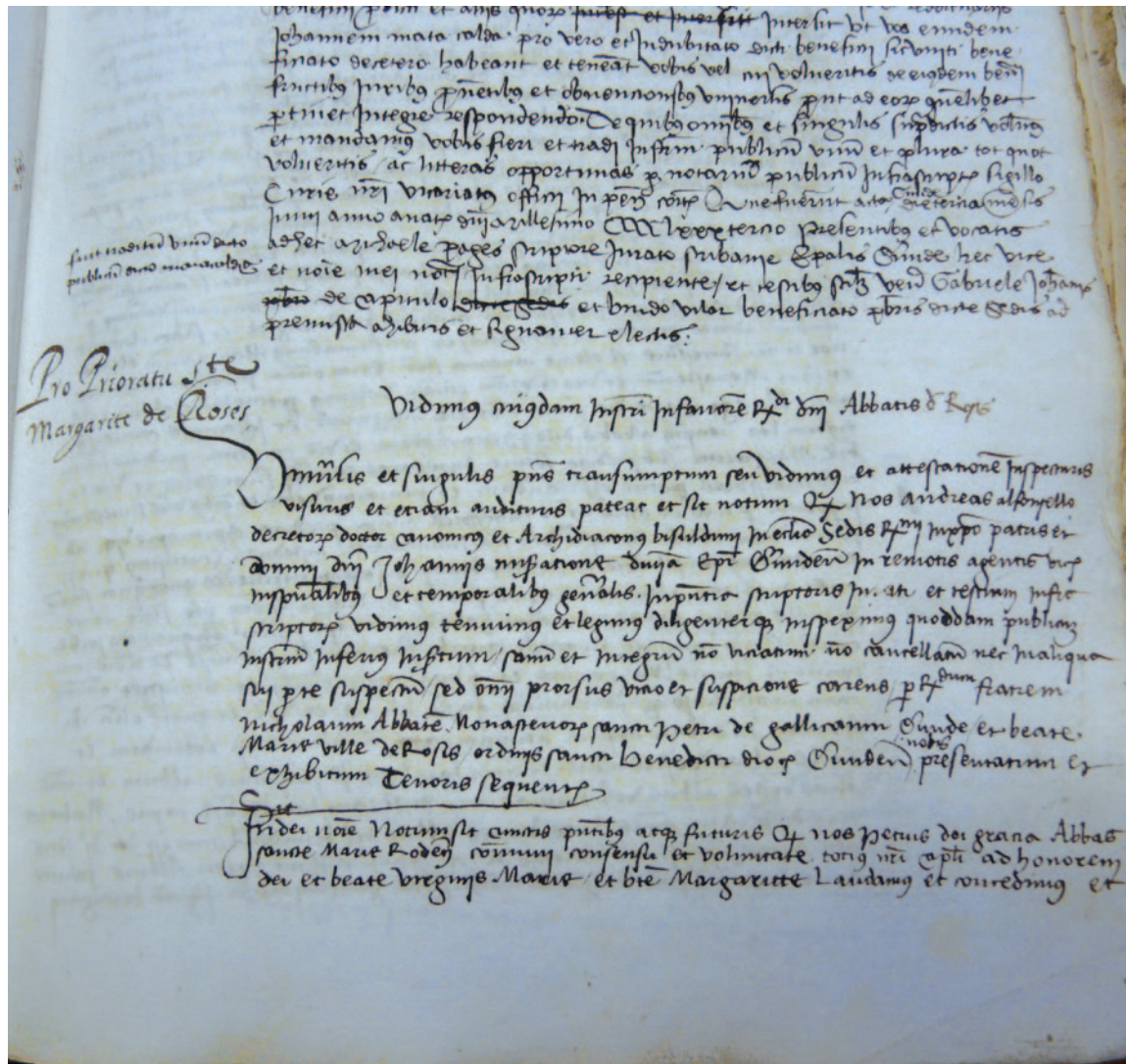
*Servei d'Arxius de la Federació Catalana
de Monges Benedictines*

Els orígens

L'església de Santa Margarida, del lloc i terme del castell de la Garriga, a la banda de ponent de Roses, es troba documentada per primera vegada l'any 989, quan els marmessors de la difunta Guidonella fan donació al monestir de Santa Maria de Roses d'unes terres situades «en el comtat de Peralada, a la vall de Rodes, als encontorns de Santa Margarida, en el lloc que diuen la Garriga».

En aquest indret i en aquesta església rural preexistent —territori i parròquia del cenobi benedictí masculí de Santa Maria de Roses— és on, el 1226, l'abat Pere, amb el consens i la voluntat del capítol monàstic, autoritzà la creació d'una comunitat religiosa. La concessió s'atorgà a Garsenda Montroig, que l'abat identifica com la primera germana d'aquell lloc, i al convers Joan. Firmaren el document deu germanes més: Ermessenda Adalbert, Ermessenda Perpinyà, Maria Maiol, Maria Cristina, Ermessenda de Cinc Claus, Ramona Brugarola, Ermessenda Brescó, Maria Moner, Florència Burriana i Sibil·la de Narbona; i dos conversos: el mateix Joan Jofre i Pere Chiig.

Fotografia: Fig. 1. Document fundacional de la comunitat de Santa Margarida de Roses, 10 juliol 1226 (ADG, Notularum 1475-1490, G-69, f. 179-180, còpia "vidimus")



El fet que apareguin dos homes com a membres de la comunitat, que l'abat Pere es dirigeixi en el document a «totes les germanes i germans presents i futurs que vulguin habitar-hi» i que es faci constar la possibilitat que s'esculli «priora o prior», ha fet que molts historiadors parlin de Santa Margarida com d'un monestir doble; és a dir, d'una comunitat mixta formada per homes i dones. Però si ens fixem en el document fundacional, la concessió és atorgada en primer lloc a una germana, i les germanes —que són moltes més en nombre que els dos homes— apareixen en primer terme davant de les figures masculines. Aquestes circumstàncies porten a pensar que segurament cal entendre Joan i Pere —«conversos de Santa Margarita» segons se'ls anomena al mateix document—, com a dos religiosos no professos, és a dir, no membres de ple dret de la comunitat, sinó que participen del projecte sota la direcció i govern de la primera germana o priora a través del seu treball manual o del seu servei en la «cura monialum» de les monges, o el que és el mateix: la seva assistència espiritual al grup femení i la seva ajuda en els afers temporals de la casa.

D'aquesta forma, el 1226 s'institucionalitzava i es reconeixia el que ben segur era una comunitat monàstica de dones que de manera informal ja vivia en algun indret proper a Roses —sinó a la

mateixa capella de Santa Margarida—, i que l'abat i el cenobi de Santa Maria passaven aleshores a acollir sota la seva protecció i jurisdicció; probablement per intercessió o petició del bisbe de Girona, present a l'acta a través de la subscripció i el testimoni de Guillem de Cabanelles, canonge de la seu gironina.

Però la concessió de l'església de Santa Margarida a la comunitat no era gratuïta, ja que, a través seu, el monestir benedictí regularitzava la situació del grup de dones i alhora establia i en concretava la subjecció a Santa Maria. Així, s'obliga la nova comunitat a pagar al cenobi rosinc un auri anual en senyal de la seva dependència, i a no impedir l'entrada a l'església de qualsevol abat o monjo d'aquell monestir. Al mateix temps l'abat de Roses es reserva la potestat de corregir i castigar la comunitat i no li permet acollir parroquians de Roses ni impartir sagraments sense el seu consentiment o rebre oblacions dels parroquians en qualsevol dia, o vigília, de festes i solemnitats pròpies del monestir masculí, ja que s'entraria en competència directa amb Santa Maria i podrien disminuir els seus ingressos. Els recorda també que la dècima i les primícies¹ de les terres, vinyes i horts de la parròquia pertanyien a Santa Maria —tan sols l'hort del costat de Santa Margarida i el menjar del seu bestiar n'estava exempt—; i que la concessió

de llicència per erigir qualsevol altar, monestir, orde o regla corresponia també al cenobi masculí. Finalment, malgrat que se'ls dona autonomia de govern, l'abat es reserva el dret de confirmació de l'elecció de priora o prior de la comunitat.

L'emplaçament i l'edifici

Poca cosa sabem de la ubicació original d'aquesta comunitat a l'església de Santa Margarida més enllà del seu emplaçament a l'indret i terme del castell de la Garriga de Roses; d'on li prové el nom, com consta en la documentació inicial: «domui Sancte Margarite de Garriga». La seva localització exacta, però, encara avui ens és desconeguda.

Un document conservat a la Biblioteca Nacional d'Espanya conté un plànol dibuixat que situa l'església de Santa Margarida sota un molí que es pot identificar com la torra Quimeta o Calsina, prop de la platja de Santa Margarida, i al costat d'una fortificació, possiblement el castell de la Garriga. Més enllà de la valuosíssima informació topogràfica que ens ofereix el plànol per situar el monestir, també suposa l'única referència gràfica de què disposem sobre l'edifici. Malgrat que esquemàtic, el dibuix informa d'un temple format per tres cossos, dos dels quals en volta de canó, que correspondrien al que restava aleshores (segle XVIII-XIX) de l'antic monestir i que segurament poc tenia a

veure amb la seva aparença quan era emprat per la comunitat femenina el segle XIII.

Algunes troballes més recents podrien situar l'emplaçament original prop de l'actual supermercat de la marca Carrefour al costat d'un dels giratoris d'entrada a Roses, a la urbanització de Santa Margarida.² Però sense cap estudi arqueològic que avaluï la localització es fa difícil confirmar o desmentir on s'alçava concretament aquesta capella.

En tot cas, el seu emplaçament isolat a ponent de la vila de Roses, prop de la zona d'aiguamolls entre Roses i Castelló d'Empúries, suposarà un fort condicionant per a la vida monàstica de la comunitat, i en darrer terme el principal factor de la seva curta presència en aquest lloc.

La vida a Santa Margarida

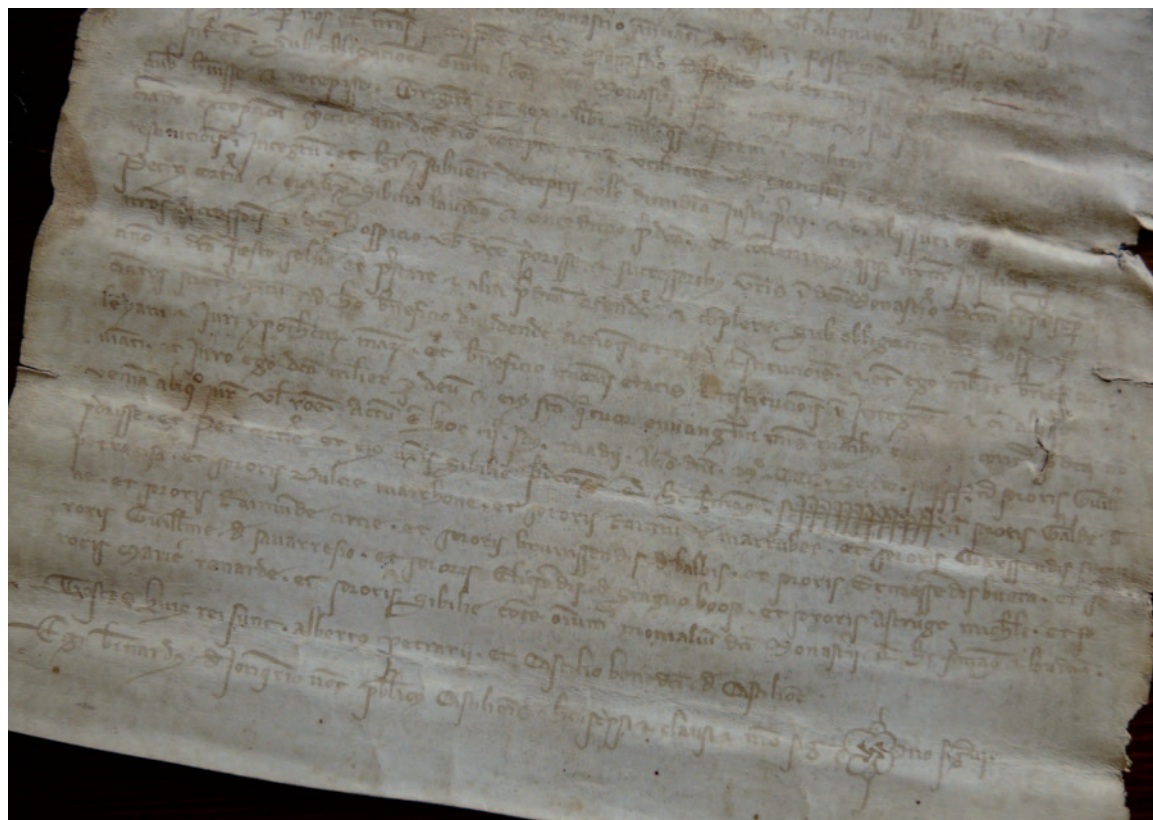
El document fundacional de 1226 estableix també la clausura de la comunitat a través de la construcció d'unes parets altes i grans que cloguin el recinte monàstic perquè ningú hi entri i les monges tampoc en puguin sortir. Un element cada vegada més present als cenobis femenins a partir del segle XIII. També s'hi estipula l'hàbit: blanc i bru per a les dones i homes de la comunitat, amb escapulari blanc per als conversos, i hàbit blanc i capa bruna rodona per als clergues.

Desconeixem, però, quina regla o model de vida monàstica seguien. La concessió fundacional de l'abat Pere parla del grup de «germanes i germans que viuen o viuran regularment sota qualsevol regla de qualsevol orde aprovat per l'Església romana», però en cap cas menciona la *Regla de sant Benet* que ells com a monestir benedictí masculí seguien. Malgrat això, des d'origen, el grup majoritàriament femení que formava la comunitat s'identifica a si mateix com a germanes o «dominas», és a dir monges; però a l'inici també com a converses. Així, el primer cap visible de la comunitat, Garsenda de Montroig, és mencionada com la primera germana (ja sigui per ser la primera que promougué la reunió de la comunitat, la fundadora; o per ser la representant del grup, la primera d'entre les germanes). També és anomenada senyora, «domina», conversa i procuradora de la casa de Santa Margarida; però mai priora ni abadessa. Això ens permet deduir que durant els primers quinze o vint anys la comunitat es trobava en un procés de definició i assentament. I si el 1226 l'abat Pere parlava d'una comunitat de dones i homes —malgrat que aquests darrers eren numèricament inferiors i supeditats a les primeres— i de la possibilitat d'escollir priora o prior, el 1239 la comunitat ja era merament femenina i Dalmau de Garriga, senyor del lloc on s'assentava el monestir, fa referència només a «la casa de Santa Margarida i les seves germanes, presents i futures».

| Fotografia: Fig. 2. Detall del plànol de la zona de la Garriga de Roses, segle XVIII-XIX (BNE, Mss/2700)



La comunitat no aconseguí certa estabilitat fins als volts de 1248, quan trobem documentada per primer cop la priora de Santa Margarida: Raimunda de Cabanes. Amb ella, la casa de Santa Margarida no és només reconeguda com a monestir, sinó que la seva representant ja n'és distingida amb el càrrec regular de priora. Això respon a un arrelament i una consolidació de la comunitat femenina i de la casa, però al mateix temps ens confirma que l'espai era petit i depenent d'una casa major, el cenobi de Santa Maria, i que consegüentment no disposava encara d'una gran comunitat que permetés escollir abadessa. Una circumstància que, per altra banda, mai s'esdevindria. Santa Margarida seria sempre un priorat depenent de la comunitat masculina de Santa Maria mentre romangués a la seva capella de la Garriga. Així, el 1356 el bisbe de Girona encara donava llicència als monjos de Santa Maria de Roses per entrar a Santa Margarida a administrar els sagraments i autoritzava l'abat de Roses a visitar la comunitat femenina i corregir-ne les faltes.



A inicis del segle XIII la comunitat continuava estant formada per dotze monges —un nombre per altra banda gens aleatori, símbol dels dotze apòstols—: la priora Guillema, Gueraua de Peratalada, Raimunda de Masroig, Garsenda Seguí, Dolça Marcó, Raimunda Circie, Brunissenda de Balbs, Ermessenda de Boera, Guillema de Savarrés, Elisenda d'Estany Bosó, Astruga Miquel, Maria Renart i Sibilla Comte. Dones que, si hem de jutjar pels seus cognoms, procedien de les cases benestants i de la petita noblesa del comtat i dels adjacents, de senyors locals, petits propietaris, batlles,

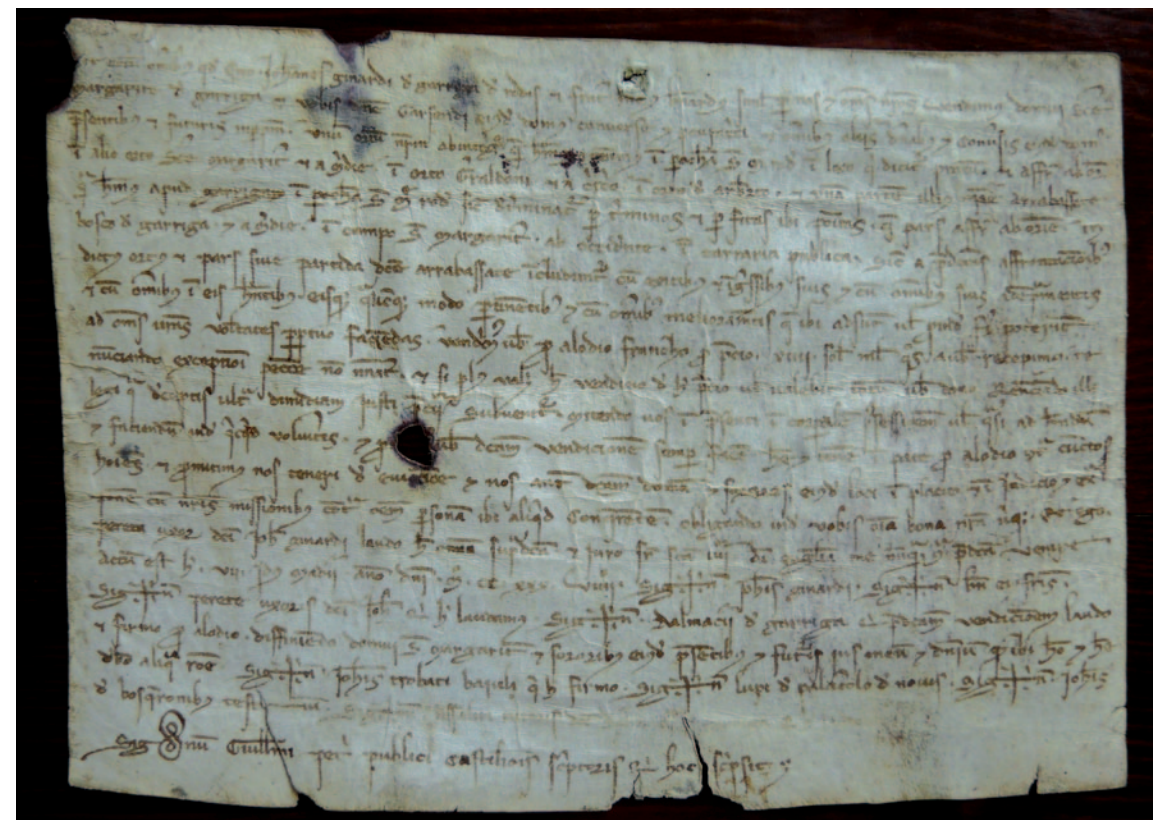
| Fotografia: Fig. 3. Detall de les subscripcions de les dotze monges de la comunitat de Santa Margarida de Roses en l'acta d'establiment a Pere Cortera i la seva esposa Sibilla d'una casa situada en el Puig d'Arçamala de Castelló d'Empúries, 14 maig 1306 (AMSDG, MSDG, núm. 399)

etc. No obstant això, la documentació ens mostra un davallament gradual del nombre de monges de la comunitat: deu el 1332, set el 1351, sis el 1369, cinc el 1383 i 1396, fins arribar a les quatre que el 1420 cercaren una nova priora fora de la comunitat.

Un patrimoni escàs

Durant les primers dècades la comunitat de Santa Margarida va comprar dos horts situats al Prat de la Garriga de Roses que, sumats a la casa i hort propi de Santa Margarida, eren tot el patrimoni de què disposaven fins al 1291. Aquell any la situació canvià. La comunitat va rebre el llegat del domer Bernat de Castelló i inicià un nou centre d'explotació patrimonial del monestir fora de la Garriga.

A partir d'inicis del segle XIV trobem la priora i la comunitat de Santa Margarida gestionant les seves propietats a Castelló d'Empúries: una casa situada al puig d'Arçamala i una quintana o pati de terra al costat; però també comprant-ne de noves: una feixa de terra al lloc dit Baiador el 1306, una altra al Pla dels Arenys el 1310 i el 1323 un camp al pla de Llonguell. Una dinàmica patrimonial positiva que es va veure afavorida en aconseguir el favor dels comtes d'Empúries amb la donació que el 1305 Ponç Hug feu al cenobi del dret de percebre anualment tres semals de sal i una faneca d'escuma de les salines de Castelló d'Empúries.



La bonança econòmica i patrimonial de la comunitat també va repercutir en el culte. Al benefici fundat a la capella de Santa Margarida pel cavaller Guillem Alquer, s'hi afegí el que Pere d'Ordis, capellà de les monges, establí en llegat el 1325. Malgrat aquests, Santa Margarida no sembla destacar per

| Fotografia: Fig. 4. Acta de venda de Joan Guinard de la Garriga de Roses, la seva dona Pareta i el seu germà Bernat a la casa de Santa Margarida de la Garriga d'un hort situat al Prat de la parròquia de Santa Maria de Roses, 7 maig 1239 (AMSDG, MSDG, núm. 118)

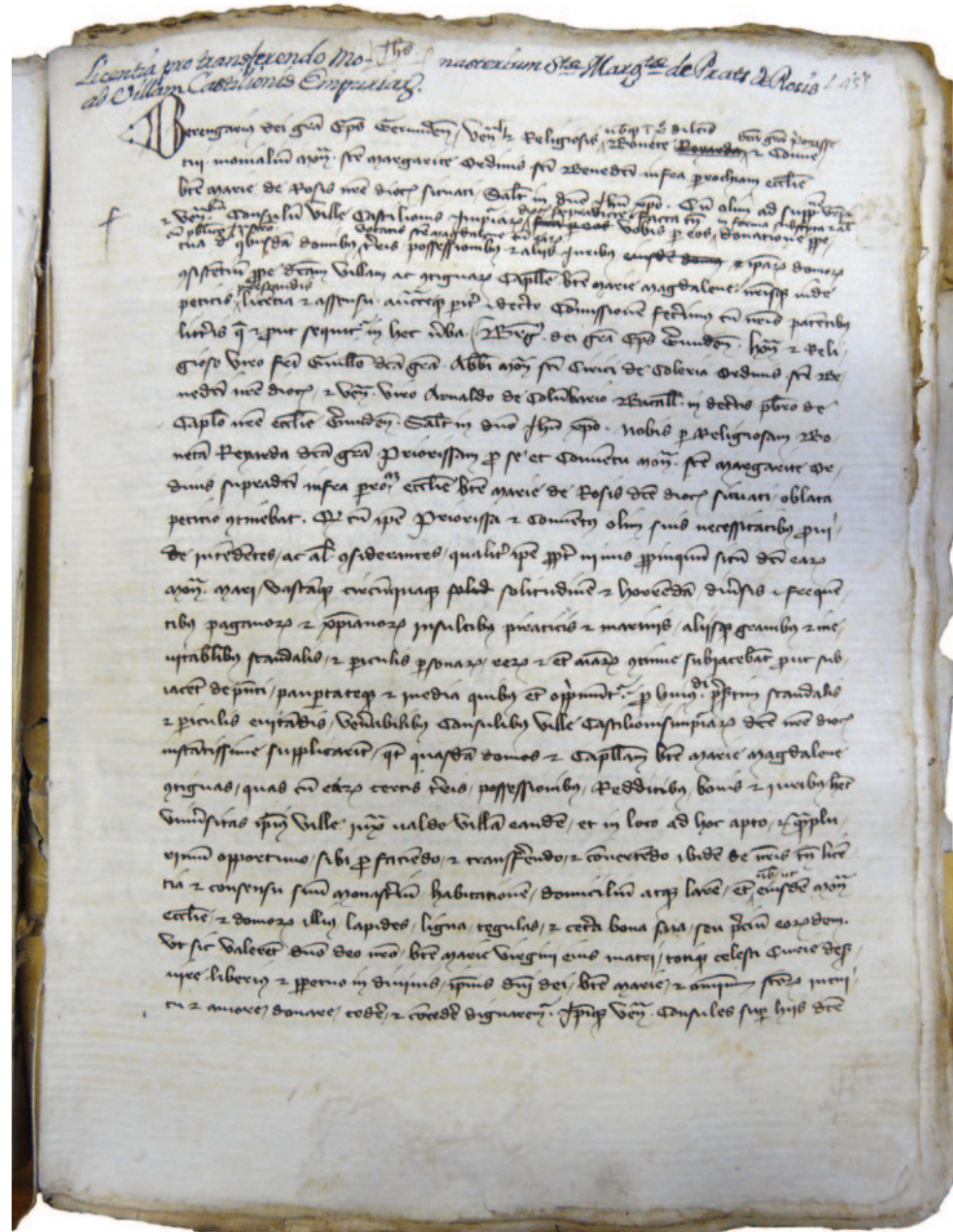
atraure molts fidels i grans llegats a la seva capella; l'isolament del lloc i la impossibilitat d'entrar en competència amb l'abadia masculina de Santa Maria no ho devia afavorir.

El 1330 la situació tornà a canviar. Un fort aiguat afectà la casa, i el bisbe de Girona, conscient que la comunitat no disposava de rendes per poder-la reconstruir, autoritzà les monges a demanar caritat. També manà als clergues de les parròquies de Vilabertran, Vilanova de la Muga, Pau, Palau-saverdera i Garriguella que les almoines per torts oblidats i similars que es deixessin en testaments a les seves esglésies s'apliquessin a la rehabilitació del monestir. Però les monges es devien veure obligades igualment a endeutar-se, ja que dos anys més tard la priora Bernarda Tolosa establí una feixa de terra al pla dels Trullols pel preu de 37 lliures i mitja d'entrada destinades a pagar els deutes de la comunitat.

Camí vers Castelló

Si hem de jutjar per la fuga el 1369 de la monja Caterina Alió, vídua del cavaller Guillem Alió i monja professa de Santa Margarida, la situació de la

Fotografia: Fig. 5. Llicència del bisbe de Girona a la comunitat de Santa Margarida de Roses de traslladar el seu monestir a la capella de Santa Magdalena de Castelló d'Empúries, 23 juny 1389 (ADG, D-169, f. 145-148)



comunitat a la segona meitat del segle XIV no devia ser senzilla. La priora Francesca Miquel reclamà els béns que pertocaven al monestir com a dot de professió de Caterina i demanà al comte d'Empúries l'ajut del braç secular per empresonar-la. Però el 1371 la situació encara es perllongava i la comunitat aconseguí que Caterina no pogués cobrar els censals que reclamava.

Potser la fugida de Caterina del monestir feu reflexionar la comunitat i la priora del moment, Boneta Reart, de la vida que la comunitat duia a Santa Margarita, aïllada de qualsevol nucli de població i envoltada de terrenys inundables. El 1389, Reart suplicà al bisbe que l'autoritzés a traslladar la casa a la capella de Santa Magdalena, extramurs de Castelló d'Empúries, de la qual ja havia negociat la seva cessió amb els còsols de la vila a canvi de fer-se càrrec de la gestió i cura dels malalts de l'hospital adjacent. El bisbe, que devia veure la sol·licitud necessària, comissionà l'abat de Colera perquè informés de la situació i el trasllat, i un mes més tard en concedí l'autorització. En el canvi de casa, a part de la solitud de Santa Margarida, pesà el fet que la comunitat ja disposés de vint-i-cinc vessanes de terra al nou lloc. I és que, veient la documentació que s'ha conservat, es fa evident que el pes patrimonial de la comunitat de Santa Margarida residia a Castelló, no a la Garriga de Roses.

Però el nou lloc a Castelló tampoc reunia unes condicions prou favorables, fora vila l'edifici no es podia fortificar i, menys de set anys més tard, Boneta Reart tornà a demanar un nou trasllat; aquest cop a la capella de Sant Marc, prop del pont vell de Castelló. Per comprar aquesta capella i la seva casa la comunitat de Santa Margarida es va vendre un camp de sis vessanes. Ara bé, la nova casa tampoc es trobava en les millors condicions, ja que el 1407 la comunitat rebé llicència episcopal per demanar caritat amb l'objectiu de sufragar les despeses de rehabilitació del nou monestir.

Llistat de les prioras de Santa Margarida de Roses

| | | |
|------------------|-----------------------|--|
| 1226-1239 | Garsenda de Montroig | Conversa i procuradora. A Santa Margarida de la Garriga de Roses |
| 1248 | Ramona de Cabanes | A Santa Margarida de la Garriga de Roses |
| 1306-1322 | Guillema | A Santa Margarida de la Garriga de Roses |
| 1323 | Brunissenda de Balbis | A Santa Margarida de la Garriga de Roses |
| 1332-1351 | Bernarda Tolosa | A Santa Margarida de la Garriga de Roses |
| 1383 | Francesca Miquel | A Santa Margarida de la Garriga de Roses |
| 1389-1396 | Boneta Reart | A Santa Magdalena de Castelló d'Empúries |
| 1396-1413 | Boneta Reart | A Sant Marc de Castelló d'Empúries |
| 1420-1437 | Caterina de Sarrià | Retorn a Santa Margarida de la Garriga de Roses |
| 1457 | Francisca de Biure | Monja de Sant Daniel i priora de Santa Margarida |
| 1459-1466 | Beatriu de Pau | Abadessa de Sant Daniel i priora de Santa Margarida |

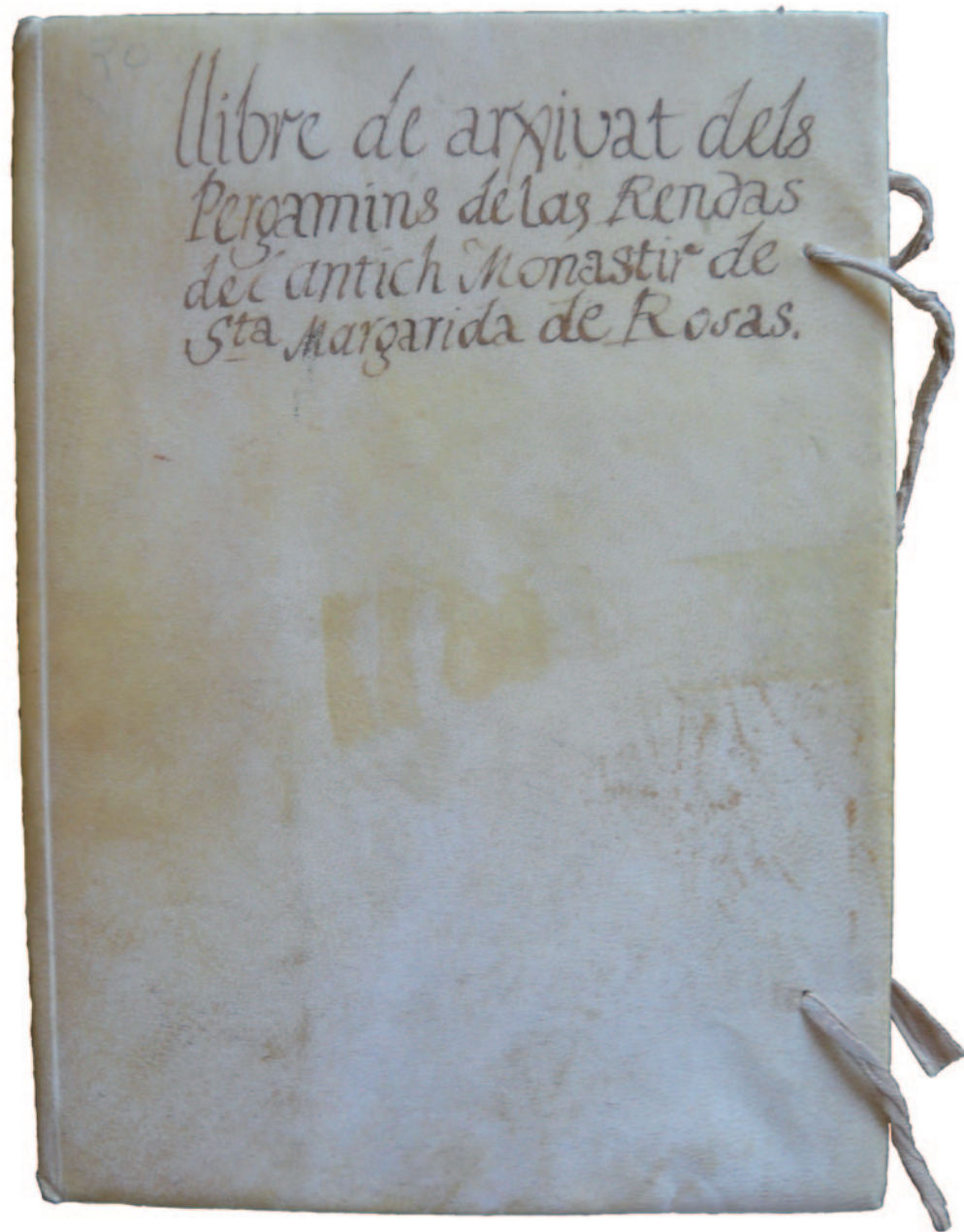
Un retorn fallit

Entretant, la capella i casa de Santa Margarida de Roses, propietat del monestir de Santa Maria, continuava deserta. El bisbe, el 1391, va donar llicència a Pere Ponça, domer de Pau i clergue beneficiat de Santa Margarida de Roses, de fer a l'església de Pau el servei corresponent a Santa Margarida, ja que no es trobava habitada. Però amb el pas del temps, la falta de manteniment de la casa per l'abandó de les monges i l'absència de culte a la capella comportà el mal estat de l'edifici: el 1406 ja no es podia celebrar a l'església i el 1407 i 1409 es parla de la ruïna de la capella.

Malgrat tot, el 1428 la comunitat de monges de Santa Margarida, resident a Santa Magdalena de Castelló d'Empúries entre 1389 i 1396 i a Sant Marc de la mateixa població des de 1396, retornà a la casa fundacional de la Garriga o dels Prats de Roses. Qui va capitanejar el retorn fou Caterina de Sarrià, una monja de Sant Nicolau de Camprodon que la comunitat de Santa Margarida a Castelló havia cridat el 1420 per ser la seva nova priora.

Desconeixem què va motivar el retorn a la Garriga, però la comunitat es devia trobar en una situació difícil. La visita que el bisbe de Girona va fer el 1432 a la comunitat novament instal·lada a Santa Margarida dels Prats mostra com de delicada era la situació i com el retorn a Roses no devia ser una decisió consensuada, sinó molt probablement de la nova priora. Doncs, el 1432 la comunitat es troba dispersa: només Caterina de Sarrià residia en solitud a la casa fundacional de Santa Margarida que amenaçava ruïna, tant l'església com el monestir; Francesca Martí havia marxat amb llicència, però la tenia caducada i no retornava; Caterina Ferrer havia fugit de nit i residia a la casa del rector de Dosquers, que l'havia acollit; Margarita Treballs

| Fotografia: Fig. 6. Catàleg de pergamins del Priorat de Santa Margarida de Roses a l'Arxiu del Monestir de Sant Daniel de Girona, 1826 (AMSDG, MSDG, H132)



habitava «il·legalment» la casa del seu germà a Llançà i Agnès Domingo, també fugida de nit, residia a casa d'un clergue beneficiat de Castelló. La comunitat es trobava, doncs, en plena crisi: les monges havien abandonat el monestir, però no la seva condició monàstica, cosa que ens porta a pensar que en realitat la comunitat va abandonar més la seva priora que no la casa o el seu model de vida.

L'elecció el 1420 d'una monja externa com a nova priora per redreçar el futur de la comunitat de Santa Margarida es mostrà del tot contraproductent. Potser no hi ajudà el fet que la nova priora volgués retornar a una casa fundacional deshabitada, enrunada i completament aïllada; perquè mentre Caterina de Sarrià s'aferrava a la idea de restablir la vida monàstica a Santa Margarida de Roses, el 1444 la monja Francesca Martí aconseguia llicència del bisbe per retornar a Santa Magdalena de Castelló amb el mateix objectiu.

La divisió d'una comunitat petita i en vies de reducció, com era la de Santa Margarida aleshores, no podia augurar cap altre fi que el que s'esdevingué: la seva desaparició. La resistència tossuda de Francesca Martí a Castelló no reeixí i el retorn desesperat de Caterina de Sarrià als orígens tampoc trobà un altre final. El 1458, la comunitat de Santa Margarida de Roses ja havia desaparegut i la institució,

el priorat amb les seves possessions i rendes, s'havia convertit en una prebenda del monestir benedictí femení de Sant Daniel de Girona. El 1461 el priorat s'extingia definitivament amb la incorporació del càrrec de priora de Santa Margarida a l'abadiat de Sant Daniel. Des d'aleshores i fins a la desamortització dels monestirs femenins a mitjan segle XIX, les abadesses gironines de Sant Daniel cobraren les pensions anuals del censal en què es convertiren les possessions del monestir de Santa Margarida. Ja res quedava d'aquell projecte comunitari monàstic d'un grup de dones i homes d'inicis del segle XIII de la plana de l'Empordà, tans sols quatre documents vells guardats entre milers d'altres a l'Arxiu del Monestir de Sant Daniel de Girona i a l'Arxiu Diocesà de Girona, garants encara avui de la seva memòria, la nostra, la de tots.

| Notes

1| La dècima i les primícies són dos impostos que gravaven la producció de la terra; el primer corresponia a la desena part del producte i el segon, als primers fruits.

2| Segons el testimoni d'alguns veïns de Roses que trobaven restes arqueològiques quan treballaven els camps d'aquest encontrons.

Record de Roses

Si un jorn vols veure ben clares les coses
i sentir el mar i les ones i el vent,
vine a passar-te uns quants dies a Roses
i es farà llum en el teu pensament.

Veuràs les platges de sorra daurada
que s'il·luminen de noies al sol
i vol més Roses la teva mirada
per a captar-ne la llum del seu volt.

Terres d'amor són les terres de Roses;
les hores tendres són hores joioses
que se'm fan curtes talment com se'n van...

Ai si el meu cor es quedés una mica
sota aquest cel de blauets que repica
com la immortal simfonia d'un cant !

Domènec Juncadella

Roses. Juliol 1968

| AMR, Postal de la Llotja del peix vella. ca 1965.



***POEMES DELS JOCS
FLORALS
DE ROSES 2019***

*Laia Royo, Mario Bueno i Juan Lorenzo Collado
Guanyadors dels Jocs Florals de Roses 2019*

ROSES, MARE DELS FILLS DE LA GUERRA

Escolta, Roses, aquests mots de la història
que es recargolen sobre els murs de la Pau
per teixir la veu de la teva memòria:
odi, terror, dolor, por, mort, fugida...
Sota les lloses de polsim, plors i fang,
sent, Roses, els batecs del teu cor brau:
incomprensió, pena, angoixa, fam...
Dessota terra hi floria més vida.
Als peus d'un mar farcit d'il·lusions,
l'any trenta-sis caigué l'esper al llaç:
com gosà el Canarias solcar els nostres malsons
darrere un joc de banderes fal·laç?
I encara, Roses, t'eixorden les onades,
que arrosseguen, fins a l'escullera,
els crits de les quaranta canonades.
Per Festa Major no foren crits de joia,
sinó l'escomesa de foc dels Savoia:
tempesta roent de pólvora afamada
damunt de la Badia esbocinada.
I tu, Roses, mare dels fills de la guerra,
jugaves amb ells a fet i amagar
sota l'abric de llàgrimes i terra
mentre la mort els volia encalçar.
Sota l'escalf d'una llum nebulosa,
banyaven els túnels els plors dels infants,
fills presos d'una infància silenciosa,
que als braços de les mares trobaven descans.
Refugi d'aquelles nits d'inquieta vetlla
que no ens lliurà a la nostra sort.
Aixopluc de la nostra pesant dissort
que en l'esperança obrí fulgent escletlla.
Tot i el flagell d'espines a la trinxera
que t'ofegà els pètals en el darrer plor,
brotes a l'arrel tanta primavera,
que tu, Roses brava, sempre faràs flor.

Laia Royo Casals

VERGER DE ROSES

Milers de quilles navals van ferint
l'epidermis líquida: evanescents
nafres d'efímera escuma; i un cint
de roca nua l'engolfa als orientes.

A l'alb Canigó de mossèn Jacint
l'esguard d'uns ulls ben disposats i atents
albira l'espill que sembla, sovint,
cercle a mig tancar mossegat pels vents;

Hèlios rogent fa llum a en Orfeu,
qui acarona la lira per fer gala
d'embadalir i atreure el Pirineu;

Des d'allà dalt, en miniatura, es veu:
verger fluïnt de roses a escala;
tot ell és mar, tot ell nostre, tot meu.

Mario Bueno Alarcón

DESTINO

I
Déjame que en la arena de esta playa
tome todo tu ser por un instante
y apretarme contigo aquí, delante
de mares que me alcanzan donde
vaya.

Peregrinos de sal. Una atalaya
donde recoger el amor durante
nuestra existencia, en un mar susu-
rrante
de arcanos que dibuja en cada raya.

Nosotros somos fin de la frontera,
el viento para hilar un nuevo anhelo
que siempre crea bella primavera

No hay en las manos algo más que el
vuelo
de la ilusión, subir esta escalera
que a los dos juntos nos lleva hasta el
cielo.

II
la pleamar
acaricia los pies
de una mujer.

III
Luna en el agua,
es realmente bonita
esa medusa.

IV
Se aleja el mar.
Las caracolas quedan
sobre la arena.

V
Regresaré a Roses, mi destino,
me llenaré de su luz y tu mano
será el lazarillo que eche el grano
que acariciaré como peregrino.

Quando vuelva, será nuestro el camino,
con intensos colores, el verano
hará mucho más verde todo el llano
y la luz será fuego clandestino.

Sé que todo será de otra manera,
la memoria contó una mentira
para hacer del ayer fundida cera.

La luz será más triste y en la pira
llama muerta, así es la vida, esfera
eterna donde todo nace y expira

Juan Lorenzo Collado Gómez

08 d'agost del 2019

09/08/2019

17 h, al port de pesca

Visita guiada al port i la llotja.

Preu: 6 € adults i 3,5 € (menors de 6 a 17 anys).

Inscripció: 972 257 331

19 h, a la travessia Jaume Gasull amb Ausiàs March

Visita guiada al castrum visigòtic.

Preu: 5 € adults i 3 € (menors de 6 a 17 anys).

Inscripció: 972 257 331

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía

Fires

19 h, a l'Espai Cultural la Ciutadella

Activitat familiar. Gromec, el gat de la Ciutadella, en català, castellà i francès.

Preu: 10 €. Inscripcions: 972 151 466

21 h, al Castell de la Trinitat
Visita guiada amb observació astronòmica, a càrrec de Mireia Galí.
Preu: 10 €. Inscripcions: 972 151 466

22 h, a la plaça de Frederic Rahola
Concert i ball amb l'orquestra Costa Brava

10/08/2019

18 h, a la plaça de Catalunya

Activitat familiar. Festa de l'escuma, a càrrec dels Farsants

19 h, al búnquer del castell de la Trinitat
Activitat familiar d'escapisme. *Scape Bunker Roses*, en català. A les 20.30 h, en castellà.
Preu: 10 €. Inscripcions: 972 151 466

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía
Fires

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía
Fires i barraques

20 h, a la sala d'exposicions de Ca l'Anita
Inauguració de l'exposició de pintura de Josep Ministral

22 h, a la plaça de Catalunya
Sardanes amb la cobla Ciutat de Girona

22 h, al Castell de la Trinitat
Cicle D-Nits. Música i Patrimoni: Concert de Dolo Beltran i Jordi Busquets.
Preu: 8 €. Venda d'entrades a www.rosescultura.cat

11/08/2019

10 h, a la platja de la Punta

Sortida de la XXXIV Travessia Local de Natació

Trofeu Enric Badosa. Arribada a la platja Nova

D'11 h a 14 h i de 16 h a 18 h, al carrer Pujada al Puig Rom
Gran tobogan aquàtic i inflable aquàtic infantil

19 h, a la plaça de Catalunya
Exhibició de castells: Colla Castellera de Figueres i Vailets de l'Empordà

19 h, al búnquer del castell de la Trinitat
Activitat familiar d'escapisme. *Scape Bunker Roses*, en català. A les 20.30 h, en castellà.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía
Fires

19.30 h, al port pesquer
Missa Internacional Oikumene

21 h, al port pesquer
Havaneres amb el grup Els Pescadors de l'Escala

12/08/2019

19 h, a l'Espai Cultural la Ciutadella
Activitat familiar. Taller d'arqueologia, en català, castellà i francès.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía
Fires

19.30 h, al castell de la Trinitat
Visita guiada. Descobrir les defenses de Roses, en català, castellà i francès.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

21 h, al Castell de la Trinitat
Visita guiada amb observació astronòmica, a càrrec de Mireia Galí.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

13/08/2019

17 h, al port de pesca

Visita guiada al port i la llotja

Preu: 6 € adults i 3,5 € (menors de 6 a 17 anys).

Inscripció: 972 257 331

18 h, a la bocana de Santa Margarida
Animació infantil. Xeringada i festa de l'escuma, a càrrec de la companyia EDR Festes

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía
Fires i barraques

20 h, a l'Espai Cultural la Ciutadella
Visita nocturna teatralitzada, amb degustació de vins de l'Empordà, en castellà.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

20.30 h, al Teatre Municipal
Teatre. Jubiteatre presenta *Gente bien*, de Santiago Rusiñol.

23 h, a les barraques (antic càmping Bahía)
Concerts de Walnait i l'orquestra Maribel

14/08/2019

19 h, a l'Espai Cultural la Ciutadella
Activitat familiar. Un cuiner amb estrella, pícnics familiars a la Ciutadella, en català, castellà i francès.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

19 h, a l'accés del dolmen de la Creu d'en Cobertella (Carretera de Roses a Montjoi)
Visita guiada a la ruta megalítica de Roses.
Preu: 5 € adults i 3 € (menors de 6 a 17 anys).
Inscripció: 972 257 331

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía
Fires i barraques

22 h, a l'Espai Cultural la Ciutadella
Visita nocturna teatralitzada, amb degustació de vins de l'Empordà.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

23 h, a les barraques (antic càmping Bahía)
Concerts de Delpuerto i Mojinos Escozíos

15/08/2019

8 h, pels carrers de la vila

Matinades de Festa Major, a càrrec de la Colla Gegantera de Roses

10 h, pels carrers de la vila
Cercavila amb els Gegants de Roses i la companyia de Miquelets de la Ciutadella

10 h, a la platja de la Punta
Sortida i arribada de la LXXXIII Travessia de Natació al Port de Roses

11 h, a l'Església Parroquial
Missa solemne de Festa Major.

Tot seguit, cercavila amb els Gegants de Roses i la companyia de Miquelets de la Ciutadella, fins al Teatre.

12 h, al Teatre Municipal
Acte de concessió de la Dracma de Plata de Roses

18 h, des de la Ciutadella fins a la rambla Riera Ginjolers
XXV Trobada Gegantera de Roses. Cercavila de colles geganteres i de la companyia de Miquelets i Canoners

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía
Fires i barraques

20.15 h, a la rambla Riera Ginjolers
Danses tradicionals a càrrec del Taller de Dansa Bàlldemar i la música de la cobla Quarts de Tres

22 h, a l'Espai Cultural la Ciutadella
Focs des de la muralla i visita nocturna teatralitzada amb degustació de vins de l'Empordà.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

22 h, a l'espigó de la platja de la Punta
Espectacle de focs artificials

22.15 h, al passeig marítim
Concert de Wish

22.30 h, a les barraques (antic càmping Bahía)
Concert d'Ariadna Vieyra i Va Parir Tour de Ràdio Flaixbac

16/08/2019

17 h, al port de pesca

Visita guiada al port i la llotja de Roses.

Preu: 6 € adults i 3,5 € (menors de 6 a 17 anys).

Inscripció: 972 257 331

19 h, a l'oficina de Turisme
Visita guiada al refugi antiaeri.
Preu: 5 € adults i 3 € (menors de 6 a 17 anys).
Inscripció: 972 257 331

19 h, a l'Espai Cultural la Ciutadella
Activitat familiar. Gromec, el gat de la Ciutadella, en català, castellà i francès.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía
Fires i barraques

21 h, al castell de la Trinitat
Visita guiada amb observació astronòmica, a càrrec de Mireia Galí.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

23 h, a les barraques (antic càmping Bahía)
Concerts de K-liu i Buhos

17/08/2019
10 h, a la platja de Santa Margarida (davant de l'Hotel Monterrey)
Campionat local de vòlei platja (3r torneig)

19 h, al búnquer del castell de la Trinitat
Activitat familiar d'escapisme. *Scape Bunker Roses*, en català. A les 20.30 h, en castellà.
Preu: 10 €. Inscripció: 972 151 466

19 h, a la plaça de Catalunya
Animació infantil. Danses de sempre, a càrrec de la companyia Rikus i els Barretins.

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía
Fires i barraques

22 h, a la plaça de Catalunya
Concurs de sardanes amb la cobla la Principal d'Olot

23 h, a les barraques (antic càmping Bahía)
Concerts de President Xai i Làgrimes de Sangre

18/08/2019

19 h, al recinte firal de l'antic càmping Bahía
Fires i barraques

BARRAQUES DE ROSES

13 - 18 AGOST 2019. RECINTE FIRAL



WALNAIT
ORQUESTRA MARIBEL

13/08
23H

DELPUERTO
MOJINOS ESCOZÍOS

14/08
23H

ARIADNA VIEYRA
VA PARIR TOUR FLAIXBAC

15/08
22.30H

K-LIU
BUHOS

16/08
23H

PRESIDENT XAI
LÁGRIMAS DE SANGRE

17/08
23H

CONCERTS
GRATUITS

NO ÉS NO
PER UNA
FESTALLIURE
D'AGRESSIONS
SEXISTES

EDITA

Ajuntament de Roses

DIPÒSIT LEGAL

GI-1178-2012

TIRATGE

3.500 exemplars.

AGRAÏMENTS

A totes aquelles persones que han col·laborat en l'edició d'aquesta revista.

DRETS

Tots els drets reservats. Prohibida la reproducció total o parcial dels textos i/o imatges sense el consentiment dels seus propietaris.

La maquetació d'aquesta revista ha finalitzat el dia 11 de juliol de 2019

Ajuntament de Roses. Àrea de Cultura i Festes

Plaça de Catalunya, 8. 17480 Roses

Tel. 972 25 24 00 | festes@roses.cat | www.rosescultura.cat

www.roses.cat

Edita:



Ajuntament de Roses
www.roses.cat

Amb el suport de:



Diputació de Girona



CONSELL COMARCAL
DE L'ALT EMPORDÀ
Joventut



Xarxa de municipis
de l'Alt Empordà
per unes festes
lliures de sexisme.



Pacto de Estado
contra la violencia de género



GOBIERNO
DE ESPAÑA
MINISTERIO
DE LA PRESIDENCIA, RELACIONES CON LAS CORTES
E IGUALDAD